

ПРВО ЈУЛЕТ

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке излажују се по погодби.

Редакција је у ужици Франковој бр. 20.

Гласиле уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

БОРБЕ НА ПЈАВЕ

Тактична ситуација између долине Серен и канала Бренте може се сматрати, да је успостављена. Аустријске снаге групе Краус, које су биле дошле до наших ровова на брежуљку Берете, после десетак бесних безуспешних напада, испревертаних и десеткованих, налазе се сада на првобитним својим положајима. Ово је најосетљивији непријатељев пораз.

Напредовање Конрада на висоравни Фоца према главици Бренте, није имало оног успеха, који је аустро-немачка врховна команда предвиђала.

Цео горски венац са каменитим врховима, који се дижу југо-западно од извора Лезиле, и ако су нападнути са три стране стотинама Шкодиних мерзера и немачких топова великог калибра и облацима загушљивих гасова, одолевали су непрестаном, све новим ударцима аустријских ловаца, као што је и 13. новембра издржао бесне валове познате дивизије »Еделвајс«. А Фон Белов је много даље од ма каквог стратегијског успеха него и Конрад.

Његови локални успеси на неким местима у току борбе потпуно су уништени, а на другим задржани нашим противнападима.

Ноћ је прошла мирно. Магла је покрила до и гору.

А 1. децембра ујутру у Праскозорје, магла се расплинула и благо плаветнило неба опет се вратило.

Изгледа као да нисмо на прагу зиме већ у данима првог пролећа.

Колико на висоравни ма Вићенце толико и на горским ланцима Грапе опште су прилике терена такве да пружају услове за нове офанзивне планове непријатељу, који упркос великих губитака у људству не пропушта ни часа, да понови своје ударе.

Агенција Стефани саопштава:

Борба се наставља 29 и 30 новембра између Бренте и Пјаве на сектору брежуљака Капри-

ле—Берета и против обронка виса Солароло. Непријатељ је, у овим огорченим нападима увео у борбу велике снаге, али је постигао врло незнатне успехе, упркос највећих напора и страшних губитака.

Довољно је као доказ за то, чињеница што непријатељ у последњим својим ратним извештајима, не само да не јавља о ситним успесима по цену многе крви, него и не говори о пешадијској акцији.

С друге стране о томе ми имамо доказе према изјавама заробљеника, да је била права кланица у борби, која се развила између долина и висока.

Тако заробљеници из 8 и 88 пешадијског пука причају, да је њихова четврта дивизија, која је имала задатак, да јуриша на брежуљак Берета, имала страховитих губитака, који су се удвостручили услед тога, што је Аустро-Угарска артиљерија пуцала у леђа масама које су нападале, да би их присилила, да по сваку цену напредују против положаја, које смо ми бранили, сипајући на њих паклену топовску и митраљеску ватру.

Заробљеници причају и то, да су их бодрили на јуриш обећавајући им све угодности и уживања, ако успеју да сиђу у равницу.

29 новембра непријатељ је без успеха вршио нападе у долинама коју се простиру од Бренте до брежуљака Каприле и Берета против обронака брда Солароло.

2. децембра непријатељ је поново концентрисао све своје напоре на поменутом сектору.

У зору је пешадија четврте дивизије бесно нападала на брежуљак Берета, и није постигла никаквих успеха сем мало у правцу коте 1476.

Цео дан команда четврте дивизије упорно је кушала да напредује, али није могла више да изврши никакав напад.

Око 11.30 часова 94. аустроугарска дивизија

са запада (фронт Солароло, брежуљак Орсо) и 5-та немачка дивизија са северо-истока, из долине Калђино, поновиле су напад на обронке брда Солароло.

Напади су вршени више пута узастопце, али су увек пропадали са западне стране, док са североисточног шиљка брда Солароло, који се зове вис Фонтанел, непријатељско надирање нас је присилило, да се повучемо за неколико стотина метара на већ одређену линију, управо предвиђајући, да је поменута изложена тачка неодржива.

Повлачење наших одељења извршено је у потпуном реду и кад су ови стигли на нову одбранбену линију, сваки даљи тврдоглави непријатељски покушај пропao је.

Плутонима из пушака и митраљеза, ручним бомбама и борбама прса у прса, непрестано смо натраг бацали непријатељске трупе, које се у ноћ повукоше изнурене и десетковане. Његово напредовање ту је и стало.

ВЕРА У ЕНГЛЕСКУ

Лондон. — Генерал Лемав, храбри бранилац Лијежа, који је сад пуштен из ропства, дао је дописнику »Дејли Мел« у Берну ову изјаву:

»Ја имам велику веру у Енглеску. Шта бисмо могли ми мали народи без њене помоћи? Ја добро познајем племениту душу енглеског народа и знам да у овим данима светског искушења она неће никада одступити.

Наде целог света зависе сада од одлучности Енглеске. Ако би вера у њу била изгубљена или поколебана, слобода би била издана, али не би била побеђена.

СПРЕМА БЕЗ ЗАСТОЈА

Вашингтон. — Министар војни Сједињених Држава г. Бекер, говорећи о последњим догађајима, рекао је:

»Ми смо последњи ступили у рат и располажемо великом резервом у људима и материјалу.« »Из информација, које су нам стигле са разних страна, види се да Немци држе да је њихова војна снага још таква да могу диктовати услове мира.

Они прете да ће, ако се не приме услови мира које они буду диктовали, концентрисати

своје снаге на западном фронту и да ће на њему пробити савезничке линије.

Према томе, све вести о предлозима за мир не треба да нас нипошто наведу на то, да успоримо наше ратне припреме.»

ПОЗИВ СОКОЛИМА

Југословенски Соколски Савез у Северној Америци објавио је мобилизацију свих Сокола, у намери, да их упуту на солунски фронт.

У прогласу, у коме је објављена мобилизација вели се: »Ових дана рекао је председник Вилсон, да народи у аустро-угарској монархији неће бити мирни све докле, док не постану потпуно слободни, независни и уједињени. Особито је споменуо Хрвате и Србе. Ми захваљујемо Гоподину Валсону што је на

нашој страни. Али знајмо, да је куцнуо час нашег великог народног устанка. Устајмо, на одбрану слободе и уједињења! Југословенска револуција мора да отпочне овде, у слободној Америци.

Соколски Савез очекивао је овај велики час. Он је био створен и организован за ову борбу... Стварањем Сокола спрема се наша револуционерна војска...

Ми се нарочито обраћамо Хрватима и Словенцима. Потребно је, да хрватске и словеначке заставе пређу преко мора, Лондона, Париза, Солуна, и још даље, преко Косова, Саве и Дрине, све до обала Јадрана и таласа Соче.

Сва су соколска друштва распуштена. З чете већ су отишле у концентрационе логоре у Канаду. Оне носе имена великих Југословена: Зрињског, Томислава и Каџића.

ДАЛМАЦИЈА

III.

Цела Далмација броји око 650.000 становника, који су по народности за 98 од сто Србо-Хрвати, а за 2 од сто Талијани и остале народности, у колико их има.

По вери: на острвима становништво је искључиво римско-католичке вероисповести, и у свим варошима и селима у приморју почев од Ниња, изузев варош Загар, па све до бокоторског залива, изузев варош Дубровник, такође су искључиво становници римско-католичке вероисповести.

Становници српске православно вероисповести у компактној већини долазе у северном далматинском загорју у Обровцу, Бенковцу, Кистању, Книну и Врлици, за тим у селима, која су при херцеговачкој граници између Метковића и Ерцеговог. У целом пак бокоторском крају у горском крају становништво је искључиво српске православно вероисповести, док у бокоторском приморју такође већина је православна.

Једине две вероисповести, које се појављују у Далмацији.

У историји су се политичке границе Далмације мењале. За време римског Царства политички појам »Далмација« био је најшири. Римска провинција Далмација обухватала је и један део данашње Босне.

Али од пропасти римског царства границе се веома све више сузују, тако да у VIII столећу, пошто су преко њимах гора и долина прешли разни варварски народи, спала је на само острва и на неколико приморских градова.

Они варварски народи један

за другим попут валова наче-заважу у Италији, Галији и Хиспанији, после којих као позлеђени и стални дођоше словенска племена. Ова племена заузеше земљу и проширише своју власт до мора, а помагло завладаше и острвима и приморским градовима. Али ови приморски градови и острва задржаше и за време словенских племена назив »Далмација«.

Прво словенско племе, које је у тим крајевима и то нарочито у крајевима од Неретве на северо-запад наметнуло своју власт и своје име осталим истокрвним словенским племенима, која су с њиме скупа на југ дошли било је племе Хрват. И баш у данашњој Далмацији од северо-запада до Неретве заснована је прва Хрватска Држава, која је дошла до највеће славе и моћи за краља Крешимира и Звонимира.

Друга словенска племена на југ од Неретве за дуго времена осташе независна, поцупана под својим жупанцима, али према предању знамо, да је за крунисања првог хрватског краља на Дувањском пољу и кнез захумски Михаило дошао на крунисање и признао суверенитет краља Томислава. Предање вели, да је за Крушимира Великога и данашња јужна Далмација од Неретве па до границе Зете била у оквиру све државе.

Блаград на мору код Задри била је престолница ових краљева.

Данашње ископине рушевина код Солина, у Трогвиру и код Книна жива су историја њихове бивше славе.

Ово племе у рођеној држави настајало је, да прошири своју власт и на друга

словенска племена, која су за њим надлазила иза Карпата, и ми видимо, како баш за Крешимира Великога власт се његова простирала и на север од мора, и обухватила сву данашњу Хрватску у Славонију, западну Босну и преко реке Драве у Панонију.

Област од Неретве у данашњој Далмацији па све до Учке горе у данашњој Истри — искључив градове и острва, која су и даље носила назив »Далмација« — звала се »Билгела Хрватска« и сачињавала је језгру ове државе. Хрватски краљеви у својим повељама себе називљу »Rex Croatorum et Slavorum et dux Dalmatorum«. Венеција, која је у то време почела развијати своју поморску трговачку политику, плаћала је данак Хрватској држави за слободно пловење Јадранским морем.

ВЛАДИВОСТОК

Лондон. — Окупација Владивостока од стране Јапанаца, са одобрењем Америке, не изненађује ни мало енглеске политичке кругове, пошто се добро зна, да се је ова мера, већ објављена па после демантована, имала у виду од неколико времена.

У ствари Јапани су по-

ставили своју контролу над Владивостоком већ од првих дана руске револуције, јер се у Владивостоку ништа није радило без одобрења јапнског генералног консула, који је заслушао интересе Савезника.

Разлог за окупацију оправдан је преком нуждом, да се обезбеди контрола над огромним материјалом, који се нагомладао у Владивостоку за ових последњих месеца, и на тај начин, да се тај материјал не би разнео или да не би пао у немачке руке, ако би Русија закључила сепаратан мир.

Сем тога Владивосток је изврсна поморска ратна база, због чега савезници не могу дозволити да је евентуално Немци искористе за своје сумарене.

За сада ће се окупација ограничити само на варош и околну Владивостока, али може се десити да Јапан силом прилика буде принуђен, да скупира и већи простор, пошто је у интересу савезничком, да дођу у везу са Новом Сибирском Државом, која је прогласила своју независност и изабрала за престоницу Омск, али чија власт не допире ни у ком случају источно од Байкаског језера.

ВИЛЗОНОВА ПОСЛАНИЦА

Г. Вилзон је приликом отварања 65 конгреса држао један велики говор, у коме је међу осталим рекао:

Први наш задатак је да добијемо рат, и ништа нас не може омести да га остваримо. Све наше снаге, сви извори којима располажемо у људима, новцу и материјалу, намењена су томе задатку, док не буде извршен. А онима, који желе мир раније, саветујем да се обрате другоме.

Ми ћемо сматрати да је рат добијен само онда кад нам немачки народ буде рекао, преко својих акредитованих представника, да је готов да прими режим основан на правди и да поправи неправде, које су починили његови владари. Они су учинили Белгији неправду, коју морају поправити, они су завладали туђим земљама и туђим народима — великом царевном Аустроугарском, балканским државама чак и слободном Турском и Азијом, и од те владавине сви они народи морају бити ослобођени.

Успех који Немачка принасује својој индустрији својој науци и својој иницијативи, ми јој не оспоравамо шта више ми му се дивимо. Она је створила за себе саму једну праву царевну трговине и уплва, загарантовану светским миром. Ми смо се задовољавали ривалством у индустрији, науци и трговини, која је за нас зависила од њихових успеха, јер ми нисмо имали духа и иницијативе да их надмашимо. Али у тренутку када је изгледало да је дошла пацифичка победа, она је њу одбацила да би на њеном месту подигла ово, што

више свет веће дуго дозволити оружану политичку и војну владавину, којом би могла истиснути тамо где није могла надмашити, своје најјакше ривале, којих се највише бојала.

Мир, који ми склопимо, има да поправи сву ту штету, има да ослободи некада напредне народе, некада срећне народе Белгије и северне Француске од пруског јарма и пруског гњеза. Наш мир мора да ослободи исто тако народе у Аустроугарској, балканске народе, турске народе у Европи и Азији, од безочне туђначке владавине пруске војне и трговачке аутократије.

Наша је жеља да видимо да народи сами управљају својим пословима, великим и малим. Ми се надамо да ћемо обезбедити балканским народима и онима у турској царевини право и прилику да могу осигурати своју egzистенцију, заштити своја имања од неправде и деспотизма или од уплва споља.

ИЗ РУСИЈЕ

Петроград. — На линији Влатка догодила се велика железничка несрећа. Има 80 мртвих и око 100 рањених.

Копенхаген. — Сибир је одбио да закључи мир са Централним Силама.

Париз. — Тан пише: *Разговор, који су водили у Петрограду амерички војни аташе и Троцки, не показује никако да постоји нека разлика у држању владе Сједињених Држава пре*

ма максималистима и држању осталих Савезника.

Из ноте, коју је објавио Троцки, види се у осталом најбоље да је то био просто лични разговор. Нота почиње овако:

»Генерал Џонсон, шеф америчке мисије посетио је друга Троцког. Генерал је изјавио, да сада не може још говорити у име америчке владе, пошто још није призната власт кабинета, али да је дошао да васпостави везе са кабинетом и расветли ситуацију.«

Троцки тврди да је нарочито тражио да сви будући преговори имају јаван карактер. Он је додао да Савезници могу пратити развој преговора.

Ма каква била вредност ових предлога, једно претходно питање само се намеће. Моћ максималиста основана је на насиљу, а Савезници не могу признати владу која не представља израз народне воље. У садашњим приликама могла би једино Уставотворна Скупштина образовати у Русији владу, која би била у стању да обнови везе са савезничким владама.

Петроград. — Односи између украјинске Раде и максималиста дефинитивно су прекинути. Генерал Каледин ушао је победоносно у Ростов.

Петроград. — Централни Одбор жељезничара потпуно је раскинуо са Максималистима.

Петроград. — Чернин и Килман су отпутовали у Брест-Литовск. Чернина прати Грац, начелник министарства, барон Митаг, Висперг, посланик на страни, барон Андријан, граф Колоредо, саветник посланства, и Барон Гоче.

Преговорима ће присуствовати кнез фон Билов и бивши канцелар Хелферих.

Поштански Одсек Врховне Команде завршио је истрагу по делу крађе пакета 121. броја »Народа«, који су предати ради експедиције за фронт и констатовао је: да је крађа пакета извршена на месту, где се експедирање листовна врши, но пре него што су поштански органи дошли ради пријема поште и да до поштанских органа у овом случају нема кривице.

САОПШТЕЊА

Фелијал Управе Фондова у Солуну извештава све нитересоване да је своју канцеларију, која је до сада била у згради Финансијске Делегације, преселио у улицу Отонову пређе звана Керм Ефеенди бр. 3., у близини Санитетског Одељења Врховне Команде. Ова улица пружа се бочно од улице Краљице Олге између броја 11 и 13, а налази се одмах испод Министарства Унутрашњих Дџа.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Извештај од 15 сати. — Кановата с прекидима на разним тачкама фронта. Један немачки препад на мале француске положаје у шума Корниер остао је без резултата.

Извештај од 23 сати. — Срећна артиљеријска активност на највећем делу фронта, а доста жива на десној обали Мезе. Јужно од Живенкура Французи су извршили један успешан препад и довели заробљеника.

Азијатика. — У ваздушним борбама 11 децембра оборен је један немачки аероплан. Други апарат, оборен је у француске линије специјалним топovima. — У вече 11 децембра бомбардован је Денкерк и околници. Има више жртава.

Источна Војска. — Мирандан на целом фронту. Рђаво време траје и даље.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Непријатељ је извршио испад на један наш положај источно од Епери. Други испади, у близини пута за Менен, одбијени су. Тако исто одбили смо и испаде у близини Монши Ле Пре и западно од Ла Басе.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ВАШИНГТОН. — Америчкој објави рата Аустрији следеће америчке поморске акција у Средоземном Мору и ваздушна акција у Италији.

РИМ. — Универзитет у Болони наименовао је г. Вилзона за свог почасног члана.

ЦИРИХ. — Осам аустрајских генерала стављено је у пензију због стручне неспособности.

ЛОНДОН. — Пододбор, коме је енглеска радничка странка поднела позив холандско-скандинавске сепције за учешће на новој конференцији у Штокхолму, састао је се данас. Пододбор је одлучио да испита гледиште француских социјалиста о овом предмету.

АТИНА. — Троцки министар спољних послова, телеграфисао је Демидову, овдашњем руском посланику, да му се годишња плата од 80.000 франака смањује на 7000. Слична саопштења послата су и осталим руским амбасадорима и посланицима у иностранству.

Енглеска је понудила да издржава сва руска посланства до краја рата.

ПАРИЗ. — Влада је решила да код председништва савета установа једну методичку организацију америчке операције, да би везала акцију између свих служба објектима и солдарно се користила заједничким изворима.

Г. Жв. Камбог, амбасадор, који је наименован за саветника америчких послова у

У суботу су наши авиони бомбардовали немачке бараче, логоре и ровове, направив пешадију митраљезима. Тако исто бомбардовали смо више непријатељских аеродрома, вршећи излете и преко ноћи. Погођено је више ангара. Сви су се наши апарати вратили неповређени.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Једна непријатељска колона, која је наступала на висове западно од Малга Косталунга, уништена је нашом ватром. Један наш батаљон успео је да отме непријатељу и да одржи неко време врх виса Вал Бела, док су друга наша одељења, напредујући на падини кланца Роси, развила борбу прса у прса са непријатељем.

За време акције више стотина наших топова свих калибара престано су тукли непријатељске трупе и успели да их отерају. Задобили смо изванредан број заробљеника.

Француској, овлашћен је да обезбеди централизацију и општу управу нове организације.

Петроград. — Руска влада одлучила је да оптужи амбасадоре у Токију и у Лондону. Они су окривљени да су грдили Лењинову владу.

МЕЛБУРН. — Резултат гласања о обавезној војној служби у Аустралији је овај: за обавезну службу је гласало 967 хиљада а против 792 хиљаде.

ЛОНДОН. — У близини реке Параса, притоке Амазона, откривене су развалине једне преисторијске вароши, у којој се налазе храмови, палате, споменици, мермерне стелене, галерије. Мисли се да је ово варош Манка, чија богаства су увек важала као тајанствена.

МАЛИ ОГЛАСИ

Српско Трговачко Друштво Улица Александра Великог број 1, обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Препоручује нашем свету, да се користи услугама ове новчане установе за све своје послове. Врши и својој благодјелној размену свих новчаних монета по повољним дневним курсевима. 6—10

У недељу 17. децембра о. г. год. отварајем гостиницу „ВОЈВОДИНА“

у Егнатијевој ул. бр. 282, друга трамвајска станица од Римске капије ка железничкој станици.

Умољавам поштовану публику за посету, а ја ћу се трудити да их услужим што бољим јелом и пићем као и раније.

Споштовањем
Ђура Јовановић
Росоманац
бив. гост. код „Колумбо“